

Program:

Graditev sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami

Projekt:

**Usposabljanje strokovnih delavcev za uspešno
vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami
v vzgojo in izobraževanje 2008-2011**

Tema:

Kako destigmatizirati vzgojo in izobraževanje otrok z motnjami v duševnem razvoju

Predavatelj:

Mag. Matej Rovšek

3. Faza - 2010

Stigmatizacija

- Terminološki pomen:

Antična Grčija in Rim, medicinski pomen, sociološki pomen...

Značilnosti osebe → poimenovanje → etiketiranje (Label) → stigmatizacija

Stigmatizacija: odziv socialnega okolja na drugačnost (neželjena drugačnost, Goffman, 1986)

Stigmatizacija in socialna identiteta

Povezanost stigmatizacije in diskriminacije →

Dostopnost do družbenih dobrin (kadar te niso univerzalne) in socialna distanca (izraža se v socialni distanci do stigmatiziranih oseb ali skupin).

Je lahko vsak izmed nas stigmatiziran?

Je lahko vsak izmed nas stigmatiziran?

Viri stigmatizacije:

- stališča (družbena konstrukcija drugačnosti, različnosti in podobnosti)
- socialna hierarhija
- tabuiranje
- medicinski in socialni model obravnave OPP
- prevladujoče razmišljanje o OPP – mit ali realnost?
- negotovost, strah in odpor

Problemi poimenovanja skupin OPP – nove terminologije:

- Intelektualno ovirani,
- Težava, namesto motnje,
- Learning difficulties, VB
- ...

Destigmatizacija:

Procesi za zmanjševanje stigmatizacije

- ✓ zakonodaja,
- ✓ politika,
- ✓ vedenje,
- ✓ Stališča

Delovanje in ukrepi

- Ali je mogoče stigmatizacijo odpraviti?
- Ali je stigmatizacija družbeno zlo, ali je nezakonita?
- Družbena sprejemljivost stigmatizacije...

Stigmatizacija in destigmatizacija v vzgoji in izobraževanju

Stigmatizacija, diskriminacija in segregacija v šolstvu do 90. let p. s.

Pomen destigmatizacije v šolstvu danes.

Je destigmatizacija pomembna za vključevanje OPP v večinsko šolo?

Ali vključevanje OPP v večinsko šolo prispeva k zmanjšanju stigmatizacije;

Ali prispeva k zmanjšanju diskriminacije?

Je otrok bolj stigmatiziran v večinski šoli ali v šoli s prilagojenim programom?

Elementi, ki so lahko povod za stigmatizacijo otroka s posebnimi potrebami v večinskem vrtcu ali šoli

- otrokovo moteče vedenje
- nedružabni otrok
- telesna okvara
- posebnost v telesnem izgledu
- otroci iz socialno in ekonomsko ogroženih družin staršev
- učno manj sposobni otroci
- otroci priseljencev

- otrok prejema dodatno strokovno pomoč
- učitelj/vzgojitelj otroku namenja več pozornosti, kot ostalim
- sporočila, ki jih podaja učitelj otrokovim vrstnikom.

Znižana sposobnost je družbeno nesprejemljiva, s prevarami (prepisovanjem testov...) se hvalimo.

Kaj lahko naredimo, da zmanjšamo vpliv stigmatizacije na diskriminacijo

- V IP je potrebno predvideti način izvajanja pomoči, ki bo najmanj obremenjeval celotno okolico otroka (da drugi otroci niso prikrajšani zaradi pomoči OPP.
- Pomoč naj bo namenjena tudi ostalim otrokom, tudi uspešnim.
- Poudarimo močna področja otroka s posebnimi potrebami.
- Vzpostavljamo okolja, ki omogočajo razumevanje in sprejemanje drugačnosti;
- Detabuiziranje tematike.
- Drugačnost je lahko tudi prednost.
- Vpeljava medvrstniškega tutorstva.

Recepta ni!

Stališče učiteljev/vzgojiteljev, ravnateljev.

So OPP breme ali “dodana vrednost”?

Otroci, ki imajo neposredno vez z OPP imajo bolj pozitivna stališča kot otroci, ki imajo le posredne izkušnje.

Viri:

- Byrne, David (1999). *Social Exclusion (Critical concept in Sociology)*. Open University Press Celtic Court Ballmoor, Bachingkam, UK, Philadelphia, USA
- Goffman, E. (1986). *Stigma: Notes on the measurement of spoiled identity*. New York: Simon & Shuster
- Jurišič, D.B. (2003). *Stališča učencev, ki so obiskovali redno OŠ in OŠPP. Integracija, včeraj, danes, jutri*. Ljubljana: Zveza Sožitje
- Rovšek, M. (2009). Stanje na področju vključevanja otrok z motnjami v duševnem razvoju v šolski sistem. *Sodobna pedagogika*, 60(126), 350-360
- Švab, V. et al Stigmatizacija ljudi z duševnimi motnjami, pridobljeno z <http://www.drmed-mb.org/zborniki/> dne 30.8.2010
- Vrhovski, M. Razvoj konceptov v specialni pedagogiki. Pridobljeno 22.1.2010 s http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/erasmus014-oth-svn-t03.pdf
- Siperstein, Gary N., and Robin C. Parker. 2008. Toward an Understanding of Social Integration: A Special Issue. *Exceptionality* 16 (3):119-124.
- Dodatna priporočljiva literatura:
- Atwood, Tony (2007): *Asperger's Syndrome*, Jessica Kingsley Publishers, London--Obstaja tudi prevod v slovenskem jeziku
- D'Haem, J., (2007). *Special at school but lonely at home: An alternative friendship group for adolescents with Down syndrome*. Down Syndrom Research and Practise, Pridobljeno 8. 7. 2008 s <http://www.down-syndrome.org/practice/2012/>.
- Idaho State Dept. of Education. Special Education, Section. (1996). *Technical Assistance Resource Guide for Teachers Educating Students with: Attention Deficit Hyperactivity Disorder*.

- Jurišić, D., B. (1991). *Priročnik za ocenjevanje otrokovega razvoja*. Ljubljana: Zavod za usposabljanje Janeza Levca.
- Jurišić, D. B., (2006). Učenje otrok s spektroavtistično motnjo za čim bolj samostojno življenje in delo, v C. Kržišnik, T. Battelino, (ur), Izbrana poglavja iz pediatrije. Novosti v otroški gastroenterologiji. Avtizem. (174-189). Medicinska fakulteta v Ljubljani, Ljubljana.
- Jurišić, D. B. (2008). Starši so enakovredni partnerji pri oblikovanju individualiziranega programa: Otroci naj bodo dobri v šoli in odlični v življenju! v M. Rovšek (ur.), Otroci s posebnimi potrebami. Izobraževanje in vzgoja otrok z motnjami v duševnem razvoju. Nova Gorica: Educa. Melior.
- Javornik, M. (2004). Starši otrok s posebnimi potrebami in meje šolske integracije. *Sodobna pedagogika*, 55 (121), 118-128.
- Rovšek, M. (2006). Poti in stranpoti vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami v B. Založnik (ur.) *Otroci s posebnimi potrebami. Integracija in inkluzija*. (15-25). Nova Gorica: Educa. Melior.
- Rovšek, M. (2009). Inkluzija in otroci z motnjami v duševnem razvoju. *Vzgoja in izobraževanje* XL 5-6:17-21.
- Šmid, M. (2008). Značilnosti prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom in posebnega programa vzgoje in izobraževanja v M. Rovšek (ur.), Otroci s posebnimi potrebami. Izobraževanje in vzgoja otrok z motnjami v duševnem razvoju. (73-84). Nova Gorica: Educa. Melior.
- Ysseldike, James, E., Bob Algozzine, and Marta Thurlow, L. *Critical Issues in Special Education*. Third ed: Houghton Mifflin Company.
- Ysseldyke, J. 2005. Assessment and decision making for students with learning disabilities: What if this is as good as it gets? *Learning Disability Quarterly* 28 (2):125-128.
- Kochhar, Carol, A., Linda West, L., and Juliana Taymans, M. (2000). *Successful Inclusion. Practical Strategies for a Shared Responsibility*. 2nd ed: Prentice – Hall, Inc.
- Mittler P. (2005). *Working Towards Inclusive Education*. London: David Fulton Publisher
- Salvia, J., Ysseldyke, J.E., Bolt, S. (2007). *Assesment In Special and Inclusive Education*.
- Houghton Mifflin Company.